

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

FØRSTE AFDELING

SAG M.V. M.FL. MOD BELGIEN

*(Klage nr. 52836/22 og 3 andre –
jf. vedlagte liste)*

DOM

Artikel 3 (materiel) • Nedværdigende behandling • Nationale myndigheder, der har tilsidesat deres lovbestemte forpligtelse til at indkvartere og yde materiel bistand til ansøgere om international beskyttelse, og som holdes ansvarlige for deres ekstremt usikre levevilkår på gaden i flere måneder • Manglende respekt for deres værdighed • De pågældende levevilkår kombineret med fraværet af en passende reaktion fra de nationale myndigheder på klagernes talrige henvendelser om, at de i praksis ikke kan udøve deres rettigheder og dække deres basale behov.
[...]

[...]

INDLEDNING

1. I lighed med dommen i sagen *Camara mod Belgien* (nr. 49255/22, 18. juli 2023) vedrører den foreliggende sag ansøgere om international beskyttelse, der i flere måneder befandt sig uden materiel bistand eller indkvartering i Belgien, til trods for endelige kendelser fra den fransktalende arbejdsret (tribunal du travail) i Bruxelles, der pålagde den belgiske stat at yde dem en sådan bistand i overensstemmelse med statens lovbestemte forpligtelser.

2. Klagerne gør gældende, at de forhold, som de blev tvunget til at leve under i flere måneder, udgjorde en umenneskelig og nedværdigende behandling i strid med artikel 3 i Konventionen. De gør gældende, at de kendelser fra arbejdsretten, der vedrørte dem, ikke er blevet fuldbyrdet, og de mener derfor, at der ligeledes foreligger en overtrædelse af artikel 6, stk. 1, sammenholdt med artikel 13 i Konventionen. Endelig påberåber klagerne sig artikel 34 i Konventionen og klager over, at den foreløbige foranstaltning, som Domstolen havde fastsat, ikke blev gennemført inden for en rimelig frist.

[...]

UDVIKLINGEN I MODTAGELSEN AF ANSØGERE OM INTERNATIONAL BESKYTTELSE SIDEN *CAMARA*-DOMMEN

63. I *Camara*-dommen (nævnt ovenfor, præmis 145) fastslog Domstolen, at det fremgik af de oplysninger, som den havde til rådighed, at der forelå et systemisk problem med hensyn til de belgiske myndigheders evne til at overholde den nationale lovgivning om retten til indkvartering for ansøgere om international beskyttelse, herunder endelige retsafgørelser, der påbød overholdelse af denne ret. Domstolen anførte navnlig, at den i tidsrummet mellem den 31. oktober 2022 og den 30. maj 2023 havde truffet en foreløbig foranstaltning til fordel for 1 710 ansøgere om international beskyttelse, der ikke var blevet indkvarteret af myndighederne på trods af endelige kendelser fra den fransktalende arbejdsret i Bruxelles, som pålagde indkvartering af disse (*ibid.*, præmis 85).

64. Regeringen oplyser, at Fedasil i juli 2024 ikke længere var i stand til straks at indkvartere ansøgere om international beskyttelse, der havde opnået en endelig kendelse fra arbejdsretten eller en foreløbig foranstaltning fra Domstolen, i et modtagelsescenter på grund af det store antal sager, hvori der var afsagt en retsafgørelse (4 533 fra august til december 2022, 4 876 i 2023 og 1 233 fra januar til juni 2024).

65. Ifølge de oplysninger, som regeringen har fremlagt, ventede 2 723 personer, der var berettiget til materiel bistand, på indkvartering i januar 2023. 4 097 personer befandt sig i denne situation den 17. juni 2024, og 3 094 personer i oktober 2024. Regeringen har forklaret, at et betydeligt antal af disse personer var indkvarteret i henhold til en aftale med Bruxelles-regionen, men at det ikke var muligt at fremlægge præcise tal.

[...]

II. INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

69. Domstolen ønsker at fremsætte to indledende bemærkninger.

70. For det første henviser Domstolen til, at den i dommen i sagen *Camara mod Belgien* (nr. 49255/22, 18. juli 2023) traf afgørelse i en sag, der havde flere ligheder med den foreliggende, og som vedrørte de konsekvenser for klageren, der fulgte af overbelastningen af modtagelsessystemet for ansøgere om international beskyttelse i Belgien. Gennemførelsen af denne dom er genstand for løbende tilsyn fra ministerrådet (Comité des Ministres) (præmis 66 og 67 ovenfor). I overensstemmelse med artikel 46, stk. 2, i Konventionen tilkommer det ikke Domstolen at gribe ind i ministerrådets kompetenceområde, idet det påhviler ministerrådet at afgøre, om de valgte midler og generelle foranstaltninger, som den belgiske stat har iværksat, er tilstrækkelige til at opfylde dens forpligtelse i henhold til artikel 46 i Konventionen (*Ngegba og Attarzadeh mod Belgien* (afgørelse), nr. 42874/22 og 45607/22, præmis 19, 14. maj 2024).

71. For det andet henviser Domstolen til sin faste retspraksis, hvorefter den, når den behandler en sag, der udspringer af en individuel klage indgivet i henhold til artikel 34 i Konventionen, ikke har til opgave at undersøge en situation i sin helhed, men at vurdere, om den måde, hvorpå denne situation har berørt klageren, har medført en overtrædelse af Konventionen (*mutatis mutandis, Lekić mod Slovenien* [Storkammeret], nr. 36480/07, præmis 107, 11. december 2018). I den foreliggende sag tilkommer det derfor ikke Domstolen at tage generelt stilling til den aktuelle situation vedrørende modtagelse af ansøgere om international beskyttelse i Belgien. Det tilkommer derimod Domstolen at afgøre, om de rettigheder, som klagerne har i henhold til Konventionen, er blevet tilsidesat, således som de hævder. I denne henseende understreger Domstolen, at det fremgår af redegørelsen for sagens faktiske omstændigheder (præmis 6 til 57 ovenfor), at den foreliggende sag vedrører hændelser, der hovedsageligt fandt sted i tidsrummet fra august 2022 til oktober 2023.

III. OM DEN PÅSTÅEDE KRÆNKELSE AF KONVENTIONENS ARTIKEL 3

72. Klagerne gør gældende, at de forhold, som de i flere måneder blev tvunget til at leve under på gaden og uden materiel støtte fra staten, udgjorde en umenneskelig og nedværdigende behandling i strid med artikel 3 i Konventionen. Denne artikel har følgende ordlyd:

»Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller vanærende behandling eller straf.«

[...]

c) Domstolens bemærkninger

78. Som regeringen har påpeget (præmis 73 ovenfor), har Domstolen erklæret klager vedrørende Konventionens artikel 3, der omhandler de nødprægede forhold, som ansøgere om international beskyttelse befandt sig i, for uantagelige på grund af manglende udtømmelse af de nationale retsmidler (*M.K. m.fl. mod Frankrig*, nævnt ovenfor, præmis 169, og *Camara*, nævnt ovenfor, præmis 132). I disse sager har Domstolen lagt til grund, at de berørte parter ikke havde anlagt et erstatningssøgsmål mod staten for at forsøge at opnå økonomisk godtgørelse, selv om dette retsmiddel – i betragtning af dets rent kompenserende karakter – først ville have vist sig effektivt efter indgivelse af klagen til Domstolen (*ibid.*).

79. Domstolen bemærker imidlertid en væsentlig faktuel forskel mellem disse sager og den foreliggende sag: I de ovennævnte sager *M.K. m.fl. mod Frankrig* og *Camara* blev klagerne hurtigt indkvarteret af myndighederne som følge af den foreløbige foranstaltning, som Domstolen havde pålagt på grundlag af artikel 39 i dens procesreglement. Desuden var de berørte parter på det tidspunkt, hvor de via deres klageformular indgav klage til Domstolen med henvisning til Konventionens artikel 3, allerede blevet indkvarteret af myndighederne, og den påståede overtrædelse af denne bestemmelse var derfor ophørt. I den foreliggende sag var klagerne derimod endnu ikke blevet indkvarteret på det tidspunkt, hvor de indgav klagen vedrørende artikel 3 i Konventionen via klageformularen (præmis 14, 34, 46 og 57 ovenfor), hvorfor den situation, som efter klagernes opfattelse udgjorde en overtrædelse af denne bestemmelse, ikke var ophørt på det pågældende tidspunkt.

80. Domstolen henviser i denne forbindelse til sin faste retspraksis, hvorefter en klagers forpligtelse til at udtømme de nationale retsmidler som udgangspunkt vurderes på datoen for indgivelse af klagen til Domstolen, uden at der dog i denne henseende skelnes mellem indgivelse af en begæring om foreløbige foranstaltninger og indgivelse af en klage (jf., blandt mange andre, *A.M. mod Frankrig*, nr. 12148/18, præmis 65, 29. april 2019, og *Selahattin Demirtaş mod Tyrkiet* (nr. 2) [Storkammeret], nr. 14305/17, præmis 193, 22. december 2020, samt de deri nævnte henvisninger). Domstolen har undtagelsesvis fraveget denne regel, når der efter indgivelse af klagen specifikt er iværksat retsmidler i den nationale retsorden med henblik på at løse det problem, der er genstand for klagen (se f. eks. *Demopoulos m.fl. mod Tyrkiet* (afgørelse) [Storkammeret], s. 46113/99 og 7 andre, præmis 87-88, EMD 2010, *Shmelev m.fl. mod Rusland* (afgørelse), nr. 41743/17 og 16 andre, præmis 123-130, 17. marts 2020 og *Szaxon mod Ungarn* (afgørelse) nr. 54421/21, præmis 44, 21. marts 2023). Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag.

81. For så vidt angår regeringens påstand om, at klagerne ligeledes kunne og burde have anlagt en sag vedrørende statens erstatningsansvar (præmis 73 ovenfor), henviser Domstolen i øvrigt til, at en person med henblik på udtømmning af de nationale retsmidler – såfremt vedkommende har flere nationale retsmidler til rådighed – har ret til at vælge et retsmiddel, der kan føre til afhjælpning af vedkommendes hovedklage (*Nicolae Virgiliu Tănase mod Rumænien* [Storkammeret], nr. 41720/13, præmis 177, 25. juni 2019, *Temporale mod Italien*, nr. 38129/15, præmis 55, 20. juni 2024 og de

deri nævnte henvisninger).

82. I den foreliggende sag bemærker Domstolen imidlertid, at klagerne har anvendt et effektivt retsmiddel ved at indbringe sagen for arbejdsretten på grundlag af en ensidig begæring. De kendelser, som denne ret afsagde, og som gav klagerne medhold, blev ikke anfægtet af den belgiske stat, og er blevet endelige, eftersom staten ikke har iværksat anke (præmis 9, 30, 41 og 53 ovenfor). Domstolen bemærker, at dette forebyggende retsmiddel gjorde det muligt for klagerne at opnå, at det forhold, som de gjorde gældende, dvs. manglende indkvartering og materiel bistand, blev bragt til ophør, hvilket ikke er tilfældet ved et erstatningssøgsmål mod staten (jf. i samme retning i forbindelse med materielle forhold under fængselsophold, *Vasilescu mod Belgien*, nr. 64682/12, præmis 75, 25. november 2014, og for så vidt angår anbringelse af personer i institutioner, der ikke er egnede til deres mentale helbredstilstand, *Venken m.fl. mod Belgien*, nr. 46130/14 og 4 andre, præmis 153, 6. april 2021).

83. I betragtning af at klagerne fortsat befandt sig i en situation, som de anså for at være i strid med Konventionens artikel 3 på det tidspunkt, hvor de indbragte sagen for Domstolen (præmis 80 ovenfor), har de på gyldig vis udtømt de nationale retsmidler ved at indbringe sagen for arbejdsretten på grundlag af en ensidig begæring.

84. Domstolen afviser derfor den foreløbige indsigelse, som regeringen har fremsat.

[...]

B. Om realiteten

1. Parternes påstande

a) Klagerne

86. Klagerne M.V., B.L. og G.D. gør gældende, at de på trods af deres sårbarhed som ansøgere om international beskyttelse blev tvunget til at leve på gaderne i Bruxelles og sove på papkasser i flere måneder uden midler eller adgang til sanitære faciliteter, uden vand eller elektricitet, uden nogen mulighed for at dække deres basale behov og uden nogen form for støtte (mad, tøj, lægehjælp) fra statens side. De oplyser, at de har kunnet skaffe sig mad takket være indsatsen fra lokale foreninger, men at de ikke fik nok at spise. M.V. og B.L. har fremlagt fotos af de forhold, hvorunder de angiver at have sovet. Klagerne mener, at deres levevilkår udgjorde en umenneskelig og nedværdigende behandling i henhold til artikel 3 i Konventionen. Klagerne gennemgår de foranstaltninger, som regeringen har beskrevet i sine bemærkninger, og bestrider dem punkt for punkt, idet de hævder, at disse foranstaltninger er helt utilstrækkelige, og sågar ineffektive. Ifølge klagerne har disse foranstaltninger ikke medført nogen konkret forbedring af forholdet på stedet.

87. Klageren S.N. anfører, at han som følge af overbelastningen af modtagelsessystemet for ansøgere om international beskyttelse ikke fik tildelt indkvartering efter indgivelse af ansøgning om international

beskyttelse, og at han levede i fuldstændig armod på gaderne i Bruxelles uden at kunne dække sine basale behov (mad, husly og hygiejne). Han gør gældende, at han befandt sig i en så fuldstændig afsavnssituation, at den var uforenelig med den menneskelige værdighed og nåede op på alvorstærsklen i artikel 3 i Konventionen, idet han tilføjer, at han blev mødt med ligegyldighed fra de belgiske myndigheders side.

b) Regeringen

88. Regeringen beskriver i detaljer de foranstaltninger, som de belgiske myndigheder har truffet og gennemført, samt de foranstaltninger, der stadig overvejes for at afhjælpe overbelastningen af modtagelsessystemet for ansøgere om international beskyttelse i Belgien. Hvad angår den foreliggende sag, er regeringen af den opfattelse, at klagerne ikke har påvist, at de befandt sig i en situation med materiel nød, der nåede den alvorstærskel, som er fastsat i artikel 3 i Konventionen. Regeringen mener, at klagerne ikke har fremlagt konkrete oplysninger, der gør det muligt at fastslå, hvordan deres præcise situation var i tidsrummet mellem indgivelsen af ansøgningen om international beskyttelse og tildelingen af en plads i et modtagelsescenter, og at de har nøjedes med rene påstande og simple henvisninger til den generelle situation. Regeringen vurderer, at de belgiske myndigheder ikke kan bebrejdes for at have været ligeglade med klagerne situation, da disse havde mulighed for at henvende sig til de statsfinansierede organisationer og foreninger med henblik på at få dækket deres basale behov. Regeringen anfører imidlertid, at intet indikerer, at klagerne har henvendt sig til de pågældende organisationer og foreninger, og at der ikke er ydet dem nogen form for hjælp.

2. Tredjepartsintervenientens bemærkning

89. Menneskerettighedscenteret ved Universitetet i Gent er af den opfattelse, at situationen er blevet forværret siden afsigelsen af *Camara-dommen* (nævnt ovenfor). Centeret oplyser, at der stod mere end 3 900 ansøgere om international beskyttelse (hovedsageligt enlige mænd) på ventelisten den 21. august 2024 med henblik på at få tildelt indkvartering, selv om de belgiske myndigheder ikke skulle have stået over for en drastisk stigning i antallet af asylansøgninger i 2023 og 2024.

3. Domstolens bemærkninger

a) Generelle principper

90. Domstolen henviser til, at hverken Konventionen eller dens protokoller fastsætter retten til politisk asyl (*N.D. og N.T. mod Spanien* [Storkammeret], nr. 8675/15 og 8697/15, præmis 188, 13. februar 2020), og at de kontraherende stater har ret til – uden at dette berører deres forpligtelser, der følger af traktaterne, herunder Konventionen – at kontrollere indrejse, ophold og udvisning af ikkestatsborgere (jf. blandt mange andre *N.D. og N.T. mod Spanien*, nævnt ovenfor, præmis 167).

91. Artikel 3 i Konventionen, som forankrer en af de grundlæggende

værdier i ethvert demokratisk samfund, forbyder imidlertid i absolutte vendinger tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling, uanset omstændighederne og den pågældendes handlinger (*Chahal mod Det Forenede Kongerige*, 15. november 1996, præmis 79, Samling af domme og afgørelser 1996-V, *Saadi mod Italien* [Storkammeret], nr. 37201/06, præmis 127, EMD 2008). Dette forbud, som er nedfældet i Konventionens artikel 3, er en civilisationsværdi, der er nært forbundet med respekten for den menneskelige værdighed, som er en af hjørnestenene i Konventionen (*Khlaifia m.fl. mod Italien* [Storkammeret], nr. 16483/12, præmis 158, 15. december 2016).

92. I denne henseende gentager Domstolen sin faste retspraksis, hvorefter faktorer knyttet til en stigende tilstrømning af migranter, i betragtning af den absolutte karakter af Konventionens artikel 3, ikke kan fritage de kontraherende stater for deres forpligtelser i henhold til denne bestemmelse (*M.S.S. mod Belgien og Grækenland* [Storkammeret], nr. 30696/09, præmis 223, EMD 2011, *Khlaifia m.fl.*, nævnt ovenfor, præmis 184, og *Z.A. m.fl. mod Rusland* [Storkammeret], nr. 61411/15 og 3 andre, præmis 187-188, 21. november 2019). Selv om begrænsningerne i en migrationskrise ikke i sig selv kan retfærdiggøre en overtrædelse af artikel 3, finder Domstolen, at det i det mindste ville være kunstigt at behandle kendsgerningerne i de sager, der forelægges for den, ved at se bort fra den generelle kontekst, hvori de fandt sted (jf. *Khlaifia m.fl.*, nævnt ovenfor, præmis 185).

93. Domstolen finder det ligeledes nødvendigt at henvise til, at artikel 3 ikke kan fortolkes som en forpligtelse for de høje kontraherende parter til at garantere en indkvarteringsret til alle, der hører under deres jurisdiktion (*Chapman mod Det Forenede Kongerige* [Storkammeret], nr. 27238/95, præmis 99, EMD 2001-I). Der kan heller ikke af artikel 3 udledes en generel pligt til at yde flygtninge økonomisk bistand, således at de kan opretholde en bestemt levestandard (*Muslim mod Tyrkiet*, nr. 53566/99, præmis 85, 26. april 2005).

94. Domstolen har imidlertid fastslået, at de spørgsmål, der skal afgøres i relation til asylansøgere, der klager over en situation med dyb armod, ikke kan anskues på denne måde. Forpligtelsen til at stille indkvartering eller anstændige materielle forhold til rådighed for asylansøgere uden midler er i dag en del af den positive ret og påhviler myndighederne i den pågældende indklagede stat i medfør af ordlyden i den nationale lovgivning, der gennemfører EU-lovgivningen (*M.S.S. mod Belgien og Grækenland*, nævnt ovenfor, præmis 250, og *N.H. m.fl. mod Frankrig*, nr. 28820/13 og 2 øvrige, præmis 161, 2. juli 2020).

95. Domstolen har gentagne gange bemærket, at en umenneskelig og nedværdigende behandling skal frembyde et minimum af alvor for at falde ind under forbuddet i artikel 3. Vurderingen af dette minimum er relativ: Den afhænger af alle oplysninger i sagen, og navnlig varigheden af behandlingen og dens fysiske eller mentale virkninger samt undertiden den krænkedes køn, alder og sundhedstilstand (*M.S.S. mod Belgien og Grækenland*, nævnt ovenfor, præmis 219, *Khlaifia m.fl.*, nævnt ovenfor, præmis 159, og *Savran mod Danmark*, [Storkammeret], nr. 57467/15, præmis 122, 7. december 2021).

96. En behandling kan kvalificeres som »vanærende« i henhold til artikel 3, hvis den ydmyger eller nedværdiger et menneske, hvis den viser mangel på respekt for den pågældendes værdighed eller sågar reducerer denne, eller hvis den hos den pågældende vækker følelser af frygt, angst eller mindreværd, som er i stand til at nedbryde personens moralske og fysiske modstandsdygtighed (*M.S.S. mod Belgien og Grækenland*, nævnt ovenfor, præmis 220, og *N.H. m.fl. mod Frankrig*, nævnt ovenfor, præmis 159).

97. Domstolen har allerede på baggrund af disse principper truffet afgørelse om, at alvoren i en situation med afsavn, hvor en klager – en asylansøger – gennem flere måneder ikke havde været i stand til at få dækket sine mest grundlæggende behov, forstået som muligheden for at skaffe sig mad, vaske sig og finde indkvartering, havde levet i permanent angst over at blive overfaldet og udsat for røveri og i totalt fravær af udsigten til, at situationen skulle kunne blive bedre (*M.S.S. mod Belgien og Grækenland*, nævnt ovenfor, præmis 254), sammenholdt med en passivitet fra de kompetente asylmyndigheders side, udgjorde en krænkelse af Konventionens artikel 3 (*M.S.S. mod Belgien og Grækenland*, nævnt ovenfor, præmis 262-263, og *N.H. m.fl. mod Frankrig*, nævnt ovenfor, præmis 184-186).

b) Anvendelse på den foreliggende sag

98. I den foreliggende sag skal Domstolen afgøre, om klagerne – unge voksne mænd uden børn til forsørgelse og uden kendte væsentlige helbredsproblemer – har været udsat for en situation med ekstrem materiel nød, der kan tilskrives den indklagede stat, og som er i strid med artikel 3 i Konventionen (*M.S.S. mod Belgien og Grækenland*, nævnt ovenfor, præmis 252, og *N.H. m.fl. mod Frankrig*, nævnt ovenfor, præmis 166).

99. Det er ubestridt, at klagerne – fire ansøgere om international beskyttelse – for at kunne dække deres grundlæggende behov var afhængige af den materielle forsørgelse, der er fastsat i national ret, og som skulle ydes dem, så længe de havde tilladelse til at opholde sig på den pågældende stats område som asylansøgere (*N.H. m.fl. mod Frankrig*, nævnt ovenfor, præmis 167).

100. I modsætning til klagerne i ovennævnte sag *N.H. m.fl. mod Frankrig* havde klagerne i den foreliggende sag ganske vist kunnet indgive deres ansøgning om international beskyttelse umiddelbart efter deres ankomst til Belgien. De fik imidlertid – i strid med national ret – ikke tildelt nogen bolig eller materiel bistand som følge af overbelastningen af modtagelsessystemet for ansøgere om international beskyttelse i Belgien.

101. Domstolen finder, at en konstatering af, at artikel 3 i Konventionen er blevet overtrådt, ikke automatisk kan udledes alene af tilsidesættelsen af den nationale lovgivning. Som Domstolen har bemærket ovenfor (præmis 71 og 98 ovenfor), skal den behandle klagernes konkrete situation på baggrund af de forelagte oplysninger for at vurdere, om den i Konventionens artikel 3 krævede alvorsgrænse er nået.

102. Domstolen henviser i denne forbindelse til, at fordelingen af bevisbyrden og den overbevisningsgrad, der er nødvendig for at nå frem til en konklusion, er uløseligt forbundet med de konkrete omstændigheder,

arten af den fremsatte påstand og den relevante konventionsret (*N.D. og N.T. mod Spanien*, nævnt ovenfor, præmis 85; jf. ligeledes *B.G. m.fl. mod Frankrig*, nr. 63141/13, præmis 83, 10. september 2020, og de deri nævnte henvisninger).

103. I den foreliggende sag gør klagerne gældende, at de har boet og sovet på gaderne i Bruxelles under ekstremt usikre forhold fra indgivelsen af ansøgningen om international beskyttelse og frem til tildelingen af en plads i et modtagelsescenter, dvs. henholdsvis fra den 23. august 2022 til den 12. december 2022, dvs. i 111 dage (M.V.), fra den 28. september 2022 til den 28. april 2023, dvs. i 212 dage (B.L.), fra den 8. november 2022 til den 12. oktober 2023, dvs. i 338 dage (S.N.), og fra den 22. november 2022 til den 5. april 2023, dvs. i 134 dage (G.D.).

104. Klagernes påstande vedrørende deres levevilkår på gaden underbygges af de oplysninger, som parterne har fremlagt om den generelle situation med armod, som asylansøgere i Belgien stod over for i denne periode (se sagsfremstilling i *Camara*, nævnt ovenfor, præmis 50-79), samt af de oplysninger, som ministerrådet har offentliggjort i forbindelse med gennemførelsen af *Camara*-dommen.

105. Regeringen har ikke bestridt den generelle situation, der skyldes overbelastning af modtagelsessystemet for ansøgere om international beskyttelse, eller den vanskelige situation, hvor tusindvis af ansøgere har været tvunget til at leve på gaden, således som den er beskrevet i *Camara*-dommen (nævnt ovenfor, præmis 50-79). Domstolen er desuden bevidst om de vanskeligheder, som klagerne under sådanne omstændigheder kan stå over for med hensyn til at underbygge deres påstande. I lyset af de oplysninger, som den er blevet forelagt i den aktuelle sag, ser den ingen grund til at sætte spørgsmålstegn ved deres beretning (jf. i samme henseende *M.S.S. mod Belgien og Grækenland*, nævnt ovenfor, præmis 255, og *N.H. m.fl. mod Frankrig*, nævnt ovenfor, præmis 174).

106. I betragtning af statens lovbestemte forpligtelse til at yde materiel bistand til enhver, der ansøger om international beskyttelse, kan klagerne desuden ikke bebrejdes for ikke at have påvist, at de har henvendt sig til humanitære organisationer. De bestrider i øvrigt ikke, at de har kunnet modtage hjælp fra disse organisationer til at skaffe sig mad (præmis 86 ovenfor). Under alle omstændigheder kan ydelse af en sådan hjælp ikke fritage den kontraherende stat for forpligtelserne i henhold til artikel 3 i Konventionen.

107. Domstolen anerkender de betydelige bestræbelser, som de belgiske myndigheder har gjort for at bidrage til finansiering af foreningsordningerne, skabe yderligere indkvarteringspladser, ansætte personale og forkorte sagsbehandlingstiden for asylansøgninger (*Camara*, nævnt ovenfor, præmis 116). Den tager ligeledes de yderligere foranstaltninger, som de belgiske myndigheder har truffet siden afsigelsen af denne dom, og som ministerrådet har taget positivt imod (præmis 66 og 67 ovenfor), til efterretning. De begrænsninger, der er forbundet med en sådan krise, kan imidlertid ikke i sig selv begrunde en tilsidesættelse af artikel 3 over for klagerne i den pågældende periode (*Khlaifia*, nævnt ovenfor, præmis 185).

108. I og med at de belgiske myndigheder har tilsidesat deres lovbestemte forpligtelse til at indkvartere klagerne, må de holdes ansvarlige

for de forhold, som de pågældende har været udsat for gennem flere måneder, herunder om vinteren, hvor de har levet på gaden uden midler, uden adgang til sanitære faciliteter, uden mulighed for at dække deres basale behov og i konstant frygt for deres sikkerhed. Domstolen finder, at klagerne derfor har været udsat for en nedværdigende behandling, der vidner om manglende respekt for deres værdighed. Domstolen finder, at sådanne levevilkår, sammenholdt med fraværet af en passende reaktion fra de belgiske myndigheders side på trods af de mange henvendelser fra klagerne om, at de i praksis ikke kunne udøve deres rettigheder og dække deres basale behov, har overskredet den alvorstærskel, der er fastsat i Konventionens artikel 3.

109. Der er følgelig sket en krænkelse af denne bestemmelse.